

«Це голоси не лише за Словенію – це вердикт режиму Лукашенка»

Валерій Ковалевський про голосування за місце в Радбезі ООН та зовнішньополітичну стратегію Об'єднаного перехідного кабінету Білорусі

Інтерв'ю провела Ольга Васильцова

Цього тижня ви були в Нью-Йорку як представник об'єднаного перехідного кабінету Білоруського демократичного руху. Чому присутність у залі ООН є зараз метою вашої стратегії?

Почнемо з того, що Лукашенко втратив легітимність 2020 року, він програв вибори і більше не може представляти білоруський народ. Тут, в ООН, у нього до певного моменту зберігалася монополія, щоб говорити від імені білоруського народу. Але з минулого року ми цю монополію забрали. Світлана Тихановська приїжджала на тиждень високого рівня, зустрічалася з лідерами, заявляла про себе, брала участь у заходах. Зараз для нас було пріоритетом не допустити обрання Лукашенка до Ради Безпеки, оскільки він представляв би там не білоруський народ, не білоруські національні інтереси, а Росію. І тут ні в кого особливого апетиту немає – бачити дві Росії відразу за одним столом.

Ба більше, після 2021 року із захопленням літака Ryanair, із початком міграційної кризи на кордоні з Європейським союзом, потім вторгненням в Україну і співучастю в агресії Лукашенко став явною загрозою для міжнародного миру і безпеки, і, звісно, таким політикам не місце за тим столом, де розв'язуються найголовніші питання для глобального миру і безпеки.

Для нас вкрай важливо забирати у Лукашенка можливість працювати на міжнародній арені

Якщо говорити про загальну стратегію, то для нас вкрай важливо забирати у Лукашенка можливість працювати на міжнародній арені. І це один з елементів нашої стратегії – бути тут, у Нью-Йорку, встановлювати стосунки з країнами, які можуть вплинути на ухвалення і

вироблення позиції міжнародної спільноти
щодо Білорусі.

А чи не занадто далека ця велика сцена в Нью-Йорку від реального життя в Мінську або Гомелі?

Наша боротьба проти режиму Лукашенка ведеться на найрізноманітніших рівнях. ООН, Нью-Йорк і Женева, інші місця, де працюють міжнародні організації, – це вкрай важливі майданчики для діяльності міжнародної дипломатії. Саме тут консолідується позиція міжнародної спільноти, те, що стосується оцінки подій в Україні, і можна безпосередньо перенести цей досвід на ситуацію в Білорусі. Особливо з огляду на те, що Лукашенко став загрозою міжнародному миру і безпеці, і те, що після вторгнення в Україну з території Білорусі та розміщення ядерної зброї Росією на території Білорусі, яке зараз буквально відбувається, в ці тижні. ООН для білоруської ситуації, для білоруського питання стає набагато серйознішою і важливішою. Тому нам обов'язково треба працювати тут, виходити за межі наших традиційних союзників – країн Європейського союзу, Трансатлантичного співтовариства, США і Канади – працювати з тими країнами, які, можливо, не завжди знають повну картину того, що відбувається в Білорусі, мобілізувати їхню підтримку теж.

Ми бачили у вівторок, що Білорусь програла Словенії битву за непостійне місце в Раді Безпеки ООН. Різниця в голосах була показова: 153 проти 38. Про що це говорить? Чи справді всього 38 урядів симпатизують Лукашенку?

Білорусь висунула свою кандидатуру на ці вибори 2007 року, і 16 років вона могла вести ефективну кампанію практично самотужки. Як правило, країни приходять до моменту голосування в Генасамблеї ООН на безальтернативній основі. І Лукашенко, безсумнівно, розраховував саме на такий сценарій. Але півтора року тому Словенія кинула виклик його режиму і за цей час провела чудову кампанію, показавши, що справді заслуговує на місце за головним столом, де обговорюються питання міжнародного миру і безпеки. Безперечно, це голоси не лише за Словенію – це вердикт режиму Лукашенка. Тут усі цінують Статут ООН, міжнародне право, на це звертають увагу.

Я ще додам стосовно Росії та Китаю. Не видно було, що вони активно допомагали своєму партнеру і союзнику – режиму Лукашенка в цих виборах.

А як взагалі у світі змінилося ставлення до Білорусі після початку

повномасштабної війни Росії проти України?

Грунтуючись на результатах цього голосування і загалом на тому, як реагують на Лукашенка на міжнародній арені, можна сказати, що репутація режиму впала. На жаль, і репутація Білорусі теж. Тому коли Білорусь стане демократичною, нам доведеться докласти значних зусиль для того, щоб її відновити. Насамперед ми повинні тут говорити про відновлення відносин з Україною, щоб вирішити ту ситуацію, яка склалася після співучасті Лукашенка у війні проти нашого сусіда. Але також це стосується відносин із Польщею, Литвою, Латвією. Вони сьогодні піддаються атаці міграційної кризи, яка штучно згенерована і не має органічних початків. Ну і, безумовно, відновлювати відносини з іншими країнами, які протягом тривалого часу були вкрай політизовані навколо персони самого Лукашенка.

Раніше Світлана Тихановська говорила про те, що демократична Білорусь у майбутньому зможе успішно претендувати на місце в Радбезі ООН. Чисто теоретично якими мають бути ваші пріоритети в цьому випадку?

Почнемо з того, що для держави вкрай важливо потрапити до ООН, до Ради Безпеки – це найвпливовіший і найпрестижніший орган. Це дає можливості національній дипломатії встановити нові відносини з усіма країнами Альянсу і вивести їх на новий рівень. Тому сам факт обрання може говорити про багато чого. Білорусь востаннє обиралася до Радбезу ООН майже 50 років тому. Потім було кілька спроб обертися, всі вони провалилися. Усі вони були за Лукашенка. І не тому, що колективний Захід повстав, а тому, що в режиму погана репутація, і навіть до 2020 року вона була погана.

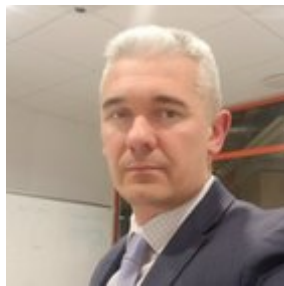
Треба буде відмовитися від присутності ядерної зброї на території Білорусі, так само як і присутності російських військ на нашій території

Щодо наших пріоритетів, то Білорусь як держава середнього розміру в Європі, звісно, зацікавлена в тому, щоб зміцнювати міжнародні інститути, міжнародне право, щоб система безпеки, яка явно показує збої, зміцнювалася і була надійною. Нам треба буде відновлювати своє реноме в питаннях нерозповсюдження ядерної зброї, відмовитися від присутності ядерної зброї на території Білорусі, так само як і присутності російських військ на нашій території. І взагалі працювати над тим, щоб знижувати вплив Росії на процеси в Білорусі.

Крім того, ми розуміємо, що ООН вкрай важлива, щоб

розв'язувати найактуальніші питання міжнародного порядку денного, зокрема питання кліматичних змін, роботи з природними ресурсами, навколишнім середовищем. Тут нам доведеться багато чого зробити.

Також необхідно відновити репутацію в галузі дотримання прав людини. Білорусь зараз, на жаль, є антилідером у правозахисній проблематиці. Ми маємо довести прихильність демократичним принципам і показати приклад іншим країнам, що можна виправляти свої помилки і рухатися далі.

Валерій Ковалевський

Валерій Ковалевський (Valery Kavaleuski) - білоруський експліомат. З 2020 року працює в Офісі Світлани Тихановської та є представником Об'єднаного перехідного кабінету міністрів Білорусі із закордонних справ.

